

**SŁOWNIK ONLINE:
*TRANSLATE HATE: THE CATHOLIC EDITION (2024)***

W dobie narastającej polaryzacji i odradzania się dawnych uprzedzeń, publikacja online *Translate Hate: The Catholic Edition* jawi się nie tylko jako leksykon, ale przede wszystkim jako manifest moralny i teologiczny. To wspólne przedsięwzięcie Amerykańskiego Komitetu Żydowskiego (AJC) oraz Konferencji Biskupów Katolickich Stanów Zjednoczonych (USCCB) stanowi kamień milowy w procesie, który zapoczątkowała Deklaracja o stosunku Kościoła katolickiego do religii niechrześcijańskich *Nostra aetate*. Recenzowany słownik jest narzędziem niezwykle precyzyjnym, pozwala katolickiemu czytelnikowi nie tylko dostrzec stereotypy i nienawiść ukrytą w języku, ale i zrozumieć jej destrukcyjny wpływ na fundamenty wiary chrześcijańskiej.

1. POWRÓT DO KORZENI DIALOGU

Współczesny antysemityzm, jak zauważa we wstępie biskup Joseph C. Bambera, przewodniczący Komitetu ds. Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego USCCB, nie jest jedynie problemem historycznym, lecz „niepokojącą rzeczywistością, która zdaje się narastać”. List biskupa skierowany do wiernych stanowi kluczowy element publikacji, osadzając ją w głębokim kontekście nauczania Kościoła. Autor przywołuje przełomowy moment z 1960 r., gdy papież Jan XXIII, witając delegację żydowską, wypowiedział słowa: *Jestem Józef, brat wasz* (Rdz 45, 3). Ten biblijny obraz pojednania, wyrosły z bolesnej historii zdrady i wybaczenia, stanowi fundament słownika.

Biskup J. Bambera przypomina, że od czasu Soboru Watykańskiego II i publikacji Deklaracji *Nostra aetate*, Kościół jednoznacznie potępia nienawiść i prześladowania skierowane przeciwko Żydom. Publikacja podkreśla, że antyjudyzm – postrzeganie wiary Izraela jako odrzuconej przez Boga – położył podwaliny pod nowożytny, rasowy antysemityzm. Z tego powodu słownik „Translate Hate” jest wezwaniem do nawrócenia i odrzucenia teologicznych fałszów, które przez wieki karmiły nienawiść i wykluczenie społeczności żydowskiej w świecie chrześcijańskim.

2. EDUKACJA W SŁUŻBIE PRAWDY

Główną tezą publikacji jest przekonanie, że walka z nienawiścią musi zaczynać się od jej zrozumienia. *Translate Hate: The Catholic Edition* jest niezbędnym narzędziem edukacyjnym, ponieważ:

- Identyfikuje mechanizmy manipulacji: Słownik wyjaśnia, jak terminy pozornie religijne są instrumentalizowane przez grupy owładnięte uprzedzeniami i nienawiścią.

- Pogłębia nauczanie Kościoła: Katolickie komentarze towarzyszące hasłom osadzają je w świetle Biblii i współczesnego magisterium Kościoła.

- Buduje mosty: Partnerstwo AJC i USCCB udowadnia, że dialog katolicko-żydowski osiągnął etap dojrzałej współpracy nad wspólnymi wyzwaniem.

3. ARGUMENTACJA I ANALIZA TREŚCI

a. Partnerstwo

Słownik opiera się na sprawdzonym formacie AJC, który definiuje antysemityczne tropy, memy i narracje, uzupełniając je o specyficzną katolicką perspektywę. To partnerstwo jest znakiem czasu – biskupi nie tylko „podpisują się” pod publikacją organizacji żydowskiej, ale aktywnie uczestniczą w wyjaśnianiu, dlaczego pewne sformułowania są nie do pogodzenia z godnością ludzką i nauczaniem Kościoła.

b. Analiza wybranych haseł

Szczególną wartość słownika stanowią komentarze katolickie do haseł o silnym podłożu historycznym i teologicznym:

1. Bogobójstwo (*Deicide*): To jedno z najcięższych oskarżeń w historii

Komentarz przypomina jasne stanowisko *Nostra aetate*: śmierć Chrystusa nie może być przypisywana wszystkim Żydom bez różnicy ani tym żyjącym wtedy, ani tym współczesnym. Podkreśla się, że Jezus, Maryja i Apostołowie byli Żydami, co czyni to oskarżenie wewnętrznie sprzecznym.

2. Oskarżenie o mord rytualny (oszczerstwo o krew) (*Blood libel*)

Słownik opisuje średniowieczne mity o mordach rytualnych. Perspektywa katolicka w tym miejscu jest niezwykle ważna, przypominając, że już od XIII w. papieże (jak Innocenty IV) występowali w obronie Żydów przed tymi fałszywymi zarzutami.

3. Istoty/Robactwo (*Creatures*)

W obliczu dehumanizacji, słownik odwołuje się do teologii stworzenia. Każdy człowiek jest stworzony na obraz Boga (*b'tzelem Elohim*), co czyni wszelkie próby porównywania osób do robactwa grzechem przeciwko Stwórcy.

4. *From the River to the Sea*

W kontekście napięć politycznych, komentarz odzwierciedla stanowisko Stolicy Apostolskiej, która niezmiennie opowiada się za rozwiązaniem dwupaństwowym – bezpiecznym Izraelem i niezależną Palestyną żyjącymi obok siebie w pokoju.

5. Negacjonizm i zniekształcanie Holokaustu

Publikacja mocno potępia relatywizację Zagłady. Przywołuje dziedzictwo św. Jana Pawła II, który nauczał, że „nie ma przyszłości bez pamięci”. Pamięć o Szoa jest dla katolików obowiązkiem sumienia.

6. Judasz/30 srebrników

Słownik wyjaśnia, jak postać biblijna stała się synonimem „chciwego Żyda”. Komentarz katolicki uczy odróżniać opis biblijny od jego antysemitycznej interpretacji, która służy stygmatyzacji całej społeczności żydowskiej.

c. Zastosowanie praktyczne

Publikacja ta nie powinna spoczywać na półkach bibliotecznych, lecz stać się żywym narzędziem:

- Instytucjonalnej edukacji kościelnej: Seminaria duchowne i szkoły katolickie powinny włączyć słownik do programów nauczania o dialogu międzyreligijnym.
- Duszpasterstwie: Duchowni mogą czerpać z niego wiedzę potrzebną do właściwego formułowania homilii, unikając nieświadomego powielania antyżydowskich uprzedzeń.
- Mediach społecznościowych: Słownik pomaga wiernym w identyfikacji i reagowaniu na mowę nienawiści w internecie.

4. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PRZYSZŁOŚĆ

Słownik *Translate Hate: The Catholic Edition* to publikacja dojrzała, rzetelna i pilnie potrzebna. Ukazuje Kościół, który nie boi się rozliczenia z przeszłością, by budować przyszłość wolną od uprzedzeń i nienawiści. Jest to wyraz odpowiedzialności za wspólne duchowe dziedzictwo chrześcijan i Żydów, których łączą „te same korzenie”.

Można rekomendować tę publikację każdemu, komu bliska jest idea dialogu opartego na prawdzie. Jest to lektura obowiązkowa dla liderów religijnych, edukatorów i wszystkich chrześcijan pragnących żyć zgodnie z przykazaniem miłości bliźniego w świecie, który zbyt często wybiera język pogardy i wykluczenia. Jak zauważa biskup J. Bambera: *Prawdziwy chrześcijanin nie może być antysemitą* – ten słownik uczy, jak tę zasadę wcielać w życie na co dzień.

ks. Andrzej Perzyński
UKSW Warszawa